

A MAGYAR TERMÉSZETTUDOMÁNYI TÁRSULAT TUDOMÁNYTÖRTÉNETI KÖTETEI VII.

HAGYOMÁNY, ÉRTÉKMENTÉS ÉS INNOVÁCIÓ A TUDOMÁNYOK KÖRÉBEN

EMBER ÉS KÖRNYEZET KÖLCÖNHATÁSA

MAGYAR TERMÉSZETTUDOMÁNYI TÁRSULAT

A 2022. november 17–18. között megtartott konferenciát az *„Ember és környezet kölcsönhatása”* címen hirdettük meg. Célunk volt, hogy különböző tudományterületeken bemutassuk azt a kölcsönhatást, amely évezredek óta keresztül befolyásolták az emberek viszonyát a természeti és társadalmi környezettel, azok változásának kapcsolatát, hatását és alakulását. Bemutassuk az emberi tevékenység környezetet alakító hatását, a technika fejlődésének jelentőségét, törvényszerűségeit. Ismertessük az emberi tevékenység és a környezet viszonyának szabályozását, életfeltételek módosulását a változó környezetre és fordítva is, fókuszálva a pozitív hatásra és ugyanakkor a különböző ártalmakra és a lehetséges ártalmatlanításra, a megelőzésre. E konferencián vállamtunk fel új szemléletmódokat, az ökológia változások történeti vetületét és alakulását különböző tudományterületeken, értelmezni a természeti és társadalmi jelenségeket, mint pl. a kőzetek, élőlények, fajok, egyedek, tárgyak, gondolatok, eszmék formájában megjelenő kölcsönhatását az emberrel, az ember és környezete függvényében.

A kötet a 2022. november 17–18. időpontban, online, Zoom rendszerrel megtartott *Ember és környezet kölcsönhatása* című konferencia előadásait tartalmazza.

**A MAGYAR TERMÉSZETTUDOMÁNYI TÁRSULAT
TUDOMÁNYTÖRTÉNETI KÖTETEI
7.**

Sorozatszerkesztő: Dr. Forrai Judit

A Hagyomány, Értékmentés és Innováció a
Tudományok történetében sorozat keretében

**EMBER ÉS KÖRNYEZET
KÖLCÖNHATÁSA**

Szerkesztő: Dr. Forrai Judit

Szövegszerkesztés, borítóterv és tipográfia: Pók Andrea

Budapest
2025

A MAGYAR TERMÉSZETTUDOMÁNYI TÁRSULAT TUDOMÁNYTÖRTÉNETI KÖTETEI 7.

Sorozatszerkesztő: Dr. Forrai Judit

Kiadja a Magyar Természettudományi Társulat
Budapest, 2025

Felelős kiadó: Dr. Tardy János

A kötetben másként nem jelölt webhelyek utolsó megtekintése: 2023. 12.15.

ISSN 2676-8852
ISBN 978-615-82104-9-2
ISBN 978-615-6957-00-9 [pdf]

Kötet DOI: <http://doi.org/10.23716/MTTT.7.2025>

Belovits-Print Kft.
Budapest

Minden jog fenntartva!

TARTALOM

FORRAI JUDIT dr., DSc, egyetemi tanár, orvostörténész (S.E., WJLF): Az ember és környezete, miért is fontos?	5
--	---

I. AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET

MOLNÁR F. Tamás DSc: Épített környezet: bérpalota plafonmagassági forradalma. A kérdezés tudománya	8
---	---

II. PEDAGÓGIA ÉS KÖRNYEZET KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A MATEMATIKAOKTATÁSRA

MUNKÁCSY Katalin PhD: Az analízis fogalmainak kialakulása gyermekkorban. Rövid matematikatörténeti áttekintés és a fejlődéslélektani vizsgálatok néhány tapasztalata	18
KÁNTOR Sándorné VARGA Tünde PhD: Hogyan járul hozzá az iskolai matematikaoktatás az ember és környezete összhangjához?.....	25

III. BIOLÓGIAI ÉS TÁRSADALMI KÖRNYEZET

SZALAI György, KATONA József, KLENK Gusztáv, PINTÉR Zsolt, LEEL-ŐSSY Attila, HIRSCHBERG Andor, VELLAI Tibor, ROVÓ László, MOLNÁR József: Kölcsönhatás Genetikai örökségünk és a felgyorsult XXI. század kihívásai: villanyroller, DNS öregedése, virális, munkaterhelés és társadalmi kihívások	40
SÁRKÖZY Erika: Ökoszisztéma építés a gyorsan idősödő társadalomban: CédrusNet korosztályok és a szenior tudásgazdálkodás	49
SIMEK Ágnes: A hajléktalanok és környezetük együttthatása	66

IV. EMBER MŰVÉSZETI-, KULTURÁLIS KÖRNYEZETE

CSORBA F. László: A természetvizsgáló Csontváry	83
DERGEZ-RIPPL Dóra: Anatómiai látásmód a művészetben: Barcsay Jenő és Gerzson Pál az emberábrázolásról.....	91

V. AZ EMBER ÉS A VÍZ

SCHILLER Vera DR., bölcsészdoktorátus, nyugdíjas tanár, (SOTE) : Nílus és Parnassos	102
ZENTAI Judit Éva PhD: A víz és az ember ősi kapcsolata Japánban — rövid betekintés a víz felhasználásának történetébe	115

VI. ELMÉLETI TÁRSADALOMTUDOMÁNYI KUTATÁSOK	
HIDEG Éva DSc: A koevolúciós gondolat megjelenése és hatása a jövőkutatásban.....	129
Kiss Endre DSc: Mesterséges intelligencia, mint globális környezet	144

VII. ÉRZÉKENYÍTÉS, KÖRNYEZET-TERÁPIA ÉS RESZTORATÍV MÓDSZEREK

IMRINÉ Csákányos Melinda doktorandusz: Addikcióval terhelt személyek kapcsolódása resztoratív gyakorlatokkal a családi és egyéb közösségekhez.....	168
CSORBA Botond, HORVÁTH Balázs Zsigmond, NAGY Márton Zénó: A japán fegyvertartás helyzete gazdasági és kulturális aspektusból, összehasonlítva az európai és amerikai státussal	178
FORRAI Judit DSc: A makro és a mikrokörnyezet kölcsönhatása a gyógyulás és gyógyítás szolgálatában.....	188

VII. ÉRZÉKENYÍTÉS, KÖRNYEZET-TERÁPIA ÉS RESZTORATÍV MÓDSZEREK

Addikcióval terhelt személyek kapcsolódása resztoratív gyakorlatokkal a családi és egyéb közösségekhez

IMRINÉ Csákányos Melinda

E-mail: szabkermelinda@gmail.com

DOI: <http://doi.org/10.23716/MTT.7.2025.13>

Absztrakt

Írásom fő témája a szenvedélybeteggel rendelkező családok rendszerszemléletű bemutatása, illetve ezen családok gyógyulási lehetőségének szemléltetése resztoratív gyakorlatok segítségével, mint a társadalomtudomány fejlődő területét, mely az emberi kapcsolódásokra helyezi a hangsúlyt. A resztoratív szemlélet alapfilozófiája, hogy az ember képes pozitív változásra, ha azok a személyek, akik fontosak számára, vele együtt mozdulnak a változás útján. Végezetül témámhoz kapcsolódóan szeretném részletesen megjeleníteni azokat kutatásokat és jó gyakorlatokat, melyet Magyarországon, illetve az Egyesült Királyságban végeztek e témában.

Kulcsszavak: viselkedési addikció, kirekesztés, kapcsolódás, resztoratív szemlélet, családi döntéshozó konferencia

„...az egészség és a betegség nem egy bizonyos testben, vagy testrészben megjelenő véletlenszerű állapot. Hanem inkább egy egész, megélt élet kifejeződése, amely ezért önmagában nem is érthető...” [Dr. MÁTÉ Gábor és MÁTÉ Dániel, 2022]

Mivel a fogalom a betegséget egy teljes élettel köti össze, szeretnék rögtön az első és legfontosabb állomásként a családnál megállni.

A család

A család egy multifunkcionális kiscsoport, melynek tagja vagyunk életünk végéig. Sokféle módon és formában megszámálhatatlan mértékű szükségletet elégít ki a családhoz való tartozás. A társas viselkedés kialakításával és annak minden szokásával megismerkednek a család tagjai, mely egyben érzelmi biztonságot is nyújt a tagok számára. A család, mint egy híd összeköti az egyént a társadalmi

környezettel. A környezet, a kultúra szokásait, szabályait, a külső elvárásokhoz való alkalmazkodást a családban tanuljuk meg. [ARANY Zoltán, MIHÁLKA Mária, 2019] A családi működés, a családtagok viselkedésének megértéséhez célszerű a rendszerszemléletű gondolkodást alkalmazni. [ARANY Zoltán, MIHÁLKA Mária, 2019] A családi rendszereket legtöbbször biológiai vagy gépi rendszerek hasonlatosságával lehet szemléletesen bemutatni. Kurimay professzor is ezzel a két hasonlattal kísérli meg a család szemléltetését. Egyrészt említi a családot, mint egy *kibernetikus rendszert*. Ez a rendszer hasonlóan működik egy termosztáttal szabályozott központi fűtéshez, mely önszabályozóan képes ki és bekapcsolni a betáplált hőfoknál. Vagyis a változtatás azért történik, hogy az állandóságot fenntartsa. [Dr. KURIMAY, 2004, old.: 22.] Az *organikus rendszer* az előbbi példához hasonlóan, szintén jól szemlélteti a családi rendszer működését. A növényeknél jól megfigyelhető, hogy gyakran akkor hoznak virágot, vagy válnak termékennyé, amikor valamilyen „*stresszhatás*” [Dr. KURIMAY, 2004, old.: 23.] éri őket. Ilyenkor pl. képesek alacsonyabbak maradni, hogy könnyebben alkalmazkodjanak a környezeti hatásokhoz. Ezek a példák nagyon jól ábrázolják, hogy a család, mint rendszer, hogyan és milyen elvek és erők mentén képes változni, hogy önmagát fentartsa. A családi homeosztázis magába foglalja az egymásrautaltságra és az állandóságra való hajlamot, valamint a családi rendszeren belül működő visszacsatolásokat. [Heejung KIM & Karen M. ROSE, 2014.] A család, mint védelmi mechanizmus, rendkívül jelentős szereppel bír az ember életében, hiszen, itt formálódik személyiségünk, önazonosságunk, a világhoz és másokhoz való viszonyulásunk, értékrendszerük, és hitük, meggyőződésük közös alapja. [BARS, 2022/2]

Összefoglalva a rendszerszemléletű nézet előnyeit Lidemann a következő négy alapelvet fogalmazta meg: minden ember és történés rendszerbe foglalva leírható, minden kapcsolódik mindenhez, az ember egy olyan komplex rendszer, melyhez nem írható „használati utasítás”, a megfigyelések és azok leírása csak akkor válik relevánssá, ha az adott rendszer minden tagjának megjelenik az álláspontja. [H, LINDEMANN, C.– H. MAYER, I. OSTERFELD, 2020., old.: 38.–40.] Lidemann állításai akkor is megállják helyüket, amikor valamilyen deviancia jelenik meg a család rendszerében. A család tagjai hatással vannak a függő személyre és a függő személy életmódja is hatással van a családra.

Szenvedélybeteg a családban

Elsőként érdemes tisztázni, hogy kit is nevezünk szenvedélybetegnek? A szenvedélybetegség fogalma alatt általában kémiai szerek vagy valamely tevékenységek túlzott (kóros) mértékű használatát értjük. Ez a függő állapot fokozatosan bontakozik ki és egyre nagyobb gyakorisággal ismétlődik. Ha szer

vagy a viselkedés felfüggesztésre kerül, akkor sóvárgás, fizikai és pszichés tünetek jelentkeznek. A függőség tárgya központi szerephez jut az egyén életében, kiszorítva onnan a korábban értékesnek tűnő aktivitásokat és társaskapcsolatokat. A folyamat előrehaladtával testi, lelki és szociális veszteségek jelennek meg. A szakirodalom, illetve a klinikai tapasztalat is azt feltételezi, hogy a függőség minden személyiségnél kialakulhat, tehát nincs egyféle „szenvédélybeteg személyiség”. [KOMÁROMI, 2016] A függőségek közös alapja, hogy a függőséget általában menekülésre, vagy öngyógyításra használja az adott személy. A szenvédélybetegek körül mindig több tagadás és takargatás jelenik meg, mint az őszinte szó. Egy olyan családban, ahol függő személy él, általában minden és mindenki az adott személy élete körül forog. A beteg a függőségre koncentrálni, míg a család a betegre, de erről az állapotról senki nem beszél. Ez az életforma kimeríti a család tartalmát (fizikailag és lelkileg), s legtöbbször a családban élő gyermekek teljesen feledésbe merülnek (fejlődésük, szükségletük teljesen eltűnik, hiszen ebben az életvitelben mindenki a végtelenségig kifárad és magára marad). [TÓTH, 2019.] A családban megjelenő konfliktusok Kertész szerint sokszínűek lehetnek. [KERTÉSZ, 2010. old.: 240.]

A konfliktusok lehetnek:

- *érdekalapú konfliktus:* a hétköznapi dolgok felőli döntésekben rendszerint nem egyeznek
- *értékalapú konfliktus:* állandó az alap értékek mentén megjelenő viták (pl. gyereknevelés)
- *kapcsolat alapú konfliktus:* az állandó konfliktus szerepjátékokat és hamis elképzeléseket gyárt az adott rendszer tagjairól
- *információs alapú konfliktus:* alapvető információk átadásának hiánya, (ki, mit, és hogyan mondott vagy értett?)
- *strukturális alapú konfliktus:* állandó konfliktus a női-férfi, férj-felelőség szerepek értelmezése végett

Amikor egy konfliktus nagyon elmérgesedik nagy segítség lehet egy szakember kommunikációt segítő attitűdje. A megfelelő erőszakmentes kommunikáció abban segít, hogy a fókusz a konfliktusban lévő személyek szükségletére helyeződjön, a vádló és megtorlást követelő szemlélet helyett. [Beatrice BLOHOM-BRENNEUR, NAGY Márta, 2021.] Fontos még szemelőt tartani azt is, hogy bár nagyon sokszor a függő személy a család fekete báránya, nem ritka esetben éppen a család működése készteti a szerhasználót az adott szer fogyasztására. A függőség kialakulásában szerepet játszó családi tényezőkkel foglalkozó kutatások arról tanúskodnak, hogy számtalan olyan családi jellemvonás van, mely a függőséggel kapcsolatba hozható. Pl.: a generációs öröklődés, a szegényes kommunikáció, elmosódott határok, túl

szoros kötődés, triangulált kapcsolatok, érzelmi „cut-off”, a szer, mint a családot összetartó erő jelenik meg. [DEMETROVICS, 2009., old.: 348.–349.] Éppen ezért nagyon fontos, hogy a szenvedélybeteg segítségénél lehetőség legyen arra, hogy az egész család segítséget kaphasson. Erre ma már számtalan módszer létezik. Én egy alternatív szemléletű módszert szeretnék most bemutatni.

Miért a resztoratív szemlélet?

Mielőtt a resztoratív szemléletről beszélnék, ismét fontosnak tartom kiemelni azt, hogy a rendszerszemléletű aspektus segít abban, hogy tisztábban lássuk a folyamat alatt megjelenő szerepminták dinamizmusát, illetve a kapcsolati kötődéseket. De mi is a resztoratív szemlélet?

„A társadalomtudomány fejlődő területe, mely vizsgálja az egyének közötti és közösségekben létrejövő kapcsolatok alakulását, fejlődését és helyreállítását... Az emberi méltóság tudománya...” [NEGREA, 2019]

A resztoratív elnevezés a „restore”, szóból ered, melynek jelentése újjáépítés. Az elnevezés magában hordozza a szemlélet funkcióját, ugyanis a különféle konfliktusok kapcsolati, és érzelmi egyensúly elmozdulást eredményeznek. A resztoratív szemlélet és annak eszköztára ennek a megbillent egyensúlynak a visszaállítását/újjáépítését segíti. A helyreállító szemlélet gyökerei egészen az amerikai navajo indiánokig és az új-zélandi maorik hagyományáig nyúlik vissza. Ezekben a közösségekben a normasértő tagokat nem büntették kirekesztéssel, hanem az érintett közösséggel együtt, csoportosan dolgozták fel a történeteket. [GESKÓ Sándor, KUN Zsuzsanna]

Navajo indiánok: (Kép forrása: <https://westernvilag.blogspot.com/2014/06/a-navajo-indianok.html>)

Új - zélandi maori indiánok:

(kép forrása: <https://hu.depositphotos.com/stock-photos/maori.html>)

„A resztoratív eljárások alapfilozófiája az, hogy az ember többnyire képes pozitív irányban változtatni viselkedésén, ha azok, akik az életében fontos szerepet játszanak, vele együtt cselekszenek és nem helyette vagy ellene. A folyamat során lehetőség nyílik arra, hogy az egyén/normasértő/ visszakerüljön a közösségbe, és a közösség visszanyerje megtartó és gondoskodó erejét. A helyreállító folyamat közben a facilitátor segítségével változik a résztvevők hozzáállása, érzelmei, elvárásai, és lehetőség nyílik a bocsánatkérésre és a megbocsátásra, továbbá a jóvátétel kidolgozására minden érintett javaslatát (az elkövetőjét is) figyelembe véve. Ez egy közös döntéshozatali folyamat, amely a kapcsolatot is megerősíti.” [MAGYAR, 2021]

A helyreállító szemlélet főbb módszerei: a *mediáció*, a különféle *körök* (békítő, gyógyító...) és a *konferencia modell*. [FELLEGI, 2008] Azokban a családokban, ahol szenvedélybeteg van, lehetőség van mind a három módszer használatára. Ami azonos a három módszerben, hogy mindegyik:

- önkéntességen alapszik, [FELLEGI, 2008]
- egyenlő egyensúllyal veszi figyelembe az „elkövető” és a közösség szükségleteit, [FELLEGI, 2008]
- az érintettek jelenlétében zajlik a megbeszélés (konfrontáció), olyan kérdések mentén, mint a pl. az eset körülményei, a helyreállítás módjai, a jövőben felmerülő újbóli elkövetés lehetőségének megelőzési módjai, [FELLEGI, 2008]
- a mediátor/facilitátor, aki segítőként van jelen: képzett szakember, semleges a feleket illetően, [FELLEGI, 2008]

- fontos szerepe van annak, hogy közös megegyezés születik és mindenki részt vállal a jövőbeli közösben, [FELLEGI, 2008]

A resztoratív technikáknak vannak alap kérdései, melyek a következők [Negrea, 2017]:

- Mi történt? — (Hogyan értesültél a történetekről?)
- Hogyan érintett? — (Mit gondoltál akkor? Mit gondolsz most? Hogyan hatott ez rád? Mi volt a legnehezebb akkor és most?)
- Mire van szükséged? (Most mire van szükséged? Most, hogy megtudtuk, hogy mindenki miként érez, gondol, hogyan folytassuk a mai napot? Mi kell történjen, hogy folytathassuk?)
- Ki, mikor, mit és miért fog cselekedni?

Tony Ward¹ és Shad Maruna² — neves professzorok több kutatást is vezettek azzal kapcsolatban, hogy hogyan lehetne segíteni a bűnelkövetők reintegrációját. A megfigyelések a következőkre irányultak:

- a bűnelkövetők megismerése, rehabilitációs/reintegrációs folyamatok alakulása
- vizsgálták a bűnelkövetésből kivezető utakat és azokat a módokat, amelyekkel az igazságszolgáltatás akadályozza (vagy ritkábban támogatja) a bűnözéstől való távolodás folyamatát.

Ezek a megfigyelések egyre inkább a rendszerszemléletű gondolkodás felé terelték a szakembereket. Ahogy ezt hazánk egyik legkiválóbb szakembere is megfogalmazta: „...a bűnelkövetés háttérében nem csak az elkövető pszichopatológiája áll, hanem emberi kapcsolatok hálózata, ami egy adott környezetben nőtte ki magát... tehát egyértelmű hiba lenne az a beavatkozás mely ezeket nélkülözi.” [NEGREA, 2019]

Én most főleg azokra az elítéltekre szeretnék koncentrálni, akiket valamilyen függőség sodort a börtön falai közé. Pl. ittas gázolás, tudatmódosítószeres hatása alatt elkövetett bűncselekmények stb. Ezeknek az embereknek a többsége megbánja

¹ Tony WARD, PhD, az új-zélandi Wellingtoni Victoria Egyetem iskolavezetője és a klinikai pszichológia professzora. Kutatási területe a bűnelkövetők megismerése, a rehabilitációs és reintegrációs folyamatok, valamint a törvényszéki pszichológia etikai kérdései.

² MARUNA professzor kutatása a bűnözés és az igazságszolgáltatás életút-perspektívájának megértésére irányul, különös tekintettel arra, hogyan próbálja megérteni a bűnözésből kivezető utakat, és azokat a módokat, amelyekkel az igazságszolgáltatás akadályozza (vagy ritkábban támogatja) a bűnözéstől való távolodás folyamatát.

az elkövetett cselekedetet, de nem találja a visszautat a hétköznapi életbe, a saját közösségeibe (család, munkahely...).

Azonban, ha tovább gondoljuk ezt a történetet, ráébredhetünk, hogy nem is kell a börtön falai közé menni ahhoz, hogy hasonló embereket találjunk, hasonló problémákkal, ahol a deviáns viselkedés egy teljes családnak, vagy közösségnek okoz problémát.

Hadd hozzak egy egyszerű megtörtént esetet:

Egy fiatal 35 éves férfi, aki családjával egy fővárosi társasházban élt. A férfi egy nap italozó életmódba kezdett, mert úgy érezte, hogy túl sok probléma nyomja a vállát, amivel képtelen megbirkózni. Egyre később ért haza, napról napra egyre többet ivott, és amikor hazaért egyre hangosabb volt. Egy nap ez odáig fajult, hogy az illető kárt tett a lakóház kapujában, illetve a lépcsőházba ürítette szükségleteit. Ez a történet másnap nem csak neki volt kellemetlen, hanem az egész családnak és lakóközösségnek, a férfi bocsánatra vágyott.

A család és a lakóközösség megbocsájtására. A család és a lakóközösség fel volt dúlva és jóvátételre vágyott. Mit tudunk kezdeni egy ilyen történettel? Elindulhatnak a vádlások, követelőzések..., egy olyan folyamat, ami senki számára nem hoz igazi elégtételt és igazi megbocsájtást. A helyreállítószemlélet ezzel szemben a fenti feltételek mellett asztalhoz ülteti a feleket és figyelembe veszi minden fél igényét és szükségletét, s fontos elemként hadd említsem meg, hogy segíti a függő személy gyógyulását is.

A helyreállító szemlélet tehát alkalmas arra, hogy a szenvedélybeteg gyógyulását segítse azzal, hogy nyitottá teszi a megjelenő konfliktust és épít a közösség erejére.

Családi döntéshozó konferencia (CSDCS)

A családi döntéshozó csoportkonferencia egy olyan konfliktuskezelési módszer (resztoratív eszköz), amely a bűnelkövető tekintetében a családi és közösségi erőforrásokra épít. A módszer lehetőséget biztosít arra, hogy biztonságos körülmények között egy külső szakember (facilitátor) segítségével a normasértő, a normasértő családja és egyéb érintett személyek lehetőséget kapjanak a problémafeltárára, illetve a megoldások keresésére. Ezen a konferencián jelen lehetnek azok a támogató személyek, akik valamilyen formában kapcsolatban állnak a fiatallal és/vagy családjával. Ez lehet egy barát, barátnő stb. A CSDCS-t főképp fiatalok normasértésénél használták, azonban az idő folyamán ez a kör kitágult.

Magyarország

Magyarországon folyamatos a resztoratív módszer az alkalmazása. 2010-ben meg is jelent hazánkban egy könyv, melynek címe „A helyreállító igazságszolgáltatás európai jó gyakorlatai a büntetőeljáráásban”. A büntetésvégrehajtás szakemberei 2007-ben komolyabb megfigyeléseket kezdtek, melyek arra irányultak, hogy a CSDCS-vel milyen hatás érhető el az addikcióval terhelt elítéltek szabadulásánál. Ezek a szakemberek számos megfigyelést jegyeztek a folyamat során és a következőképpen nyilatkoztak a módszerről.

„... a módszer alkalmazásával rendkívül jól körvonalazhatók a kliens családi, baráti kapcsolatai, azok az erőforrások, amelyekre a későbbi esetkezelés során támaszkodhat. A családi döntéshozó családkonferencián feltárul a család dinamikája, szerkezete, amely a pártfogó felügyelő számára akkor is hasznos információ, ha adott esetben nem születik családi terv, vagy az a későbbiekben folyamán nem valósul meg.” [GÖNCZÖL, 2010]

Egyesült Királyságban folytatott kísérlet

A családsegítő szolgáltatások ma szerte a világon, egyre inkább arra törekednek, hogy a kapcsolati erősegeken alapuló, teljes családra kiterjedő megközelítésekkel dolgozzanak. A helyreállító szemlélet a bizakodó kapcsolatok kiépítésére és fenntartására törekvő metódus, melyet az Egyesült Királyságban 1997 után kezdtek felfedezni, amikor is azt tűzték ki célul, hogy céltudatosan fognak küzdeni a szegénység és a társadalmi kirekesztés ellen. [WILLIAMS, 2019] A resztoratív szemlélet rávilágított arra, hogy a különféle károkozás vagy a problémás helyzetek hatékony megoldása leginkább a kapcsolatok építésével vagy éppen azok helyreállításával érhető el tartósan. 2007 és 2008 között családsegítőket képeztek ki, hogy 6 héten keresztül megfigyeljék, hogy mi fog változni a kliensek és a gondozók életébe. Hamar megfigyelhető volt, hogy a kommunikáció minden oldalon javult (gondozó és gondozott oldalán), illetve a családsegítő szakemberekben is olyan kérdések merültek fel a munkafolyamatukkal kapcsolatban, ami azelőtt még soha. Számtalan aspektusa volt ennek a kísérletnek, de egyetlen mozzanatot hadd hozzak ide. A kísérlet végén visszamentek egy drogfogyasztó édesanyához, ahol ez a hölgy és a szakemberek a következőképpen értékelték az elmúlt időszak folyamatait.

„A látogatás azzal kezdődött, hogy az anya azon tűnődött, vajon a családnak szüksége van-e az összes javasolt szolgáltatásra, mivel „kiüzött néhány démont”, és a szakemberek támogatásával felhagyott a droghasználattal. Ennek eredményeként számos problémát sikeresen megoldottak, és a „rossz” családi napoknak vége lett, mivel a családi élet most már normálisnak tűnt. A szakember meghallgatta, dicsérte az erősségeit, és megjegyezte, hogy milyen jól rendbe tette magát” [WILLIAMS, 2019]

Összegzés

Egyértelműen kijelenthető, hogy a resztoratív szemlélet módszerei számos pozitívummal bírnak az addikcióval terhelt személyek és családjuk (környezetük) életében. Ugyanis ez az eszköz az évek alatt szunnyadó konfliktusokat nyílttá teszi, a környezet (család) erejére épít, a konfliktus megoldásába minden érintettet bevon, figyelembe veszi a szereplők érzéseit és szükségleteit, a fókusz a jóvátételen van a megtorlás helyett, és végezetül nem csak a szenvedélybeteg személy, de a család is megerősödik a folyamat alatt.

The Reintegration of Individuals Affected by Addiction into Family and Community Systems through Restorative Practices

The main topic of my paper will be a systems approach to families with addictions, and to illustrate the possibility of recovery for these families through restorative practices. Throughout the lecture, I would like to present these practices as an emerging field of social science that focuses on human connections. The underlying philosophy of the restorative approach is that people are capable of positive change when those who are important to them move with them on the path of change. Finally, I will present research and good practices that have been carried out in Hungary and the UK.

Keywords: addiction, family, system, restorative, community

Irodalom

ARANY, Zoltán, MIHÁLKÁ, Mária: (2019) *Családmegismerési Technikák*. Szegedi Tudományegyetem Egészségtudományi és Szociális Képzési Kar.

BARSI, Ildikó: (2022/2) Hittanárból lelkingondozó. *Embertárs*, 114–115.

BLOHOM-BRENNEUR, Beatrice; NAGY Márta: (2021.) *Mediáció Mindenkinek Magyarországon*. Budapest: L'Harmattan.

DEMETROVICS, Zsolt: (2009.) *Az addiktológia alapjai III*. Budapest: ELTE Eötvös Kiadó.

FELLEGI, Borbála: (2008. február 26., 27., március 12., 13.) A resztoratív eljárások elmélete és gyakorlata. *Foresee Kutatócsoport*, . PPKE Bölcsészettudományi Kar – Poszt-graduális közvetítő képzés.

KURIMAY, Tamás: (2004). *Családterápia és családkonzultáció – Európai távoktatási tankönyv*. Budapest: Coincendencia Kft.

MAGYAR, Erika: (2021. február) Resztoratív Technikák. *Semmelweis Egyetem Mentálhigiénia Intézet — Közösségi és család mediáció (órai jegyzet)*.

- MÁTÉ Gábor és MÁTÉ Dániel: (2022) *Normális vagy- Trauma, betegség és gyógyulás mérgező világunkban*. Budapest: Open Books.
- GESKÓ Sándor, KUN Zsuzsanna: (dátum nélk.) *Konfliktuskezelés / A resztoratív gyakorlatok elméleti háttere*. https://konszenzus.org/wp-content/uploads/AVR/lecke6_lap1.html
- LINDEMANN, H, MAYER, C.– H., Osterfeld I.: (2020.) *Mediáció és konfliktuskezelés*. Miskolc: Z-Press Kiadó Kft.
- KIM, Heejung & ROSE, Karen M: (2014. 09. 11.) *Concept analysis of family homeostasis*. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/jan.12496>
- HOYER, Mária: (2010.) *Sóvargás és szenvedés – Az addiktív keresés mélylélektani megközelítése*. Budapest: L'Harmattan.
- <https://hu.economy-pedia.com> (2022. 10 14). Forrás: <https://hu.economy-pedia.com/11039297-society>
- KERTÉSZ, Tibor: (2010.). *Mediáció a gyakorlatban*. Miskolc: Bíbor Kiadó.
- KOMÁROMI, Éva: (2016. 03 2022.11.08.) *Kiből lesz szenvedélybeteg?* <https://lelekbenotthon.hu/2016/03/komaromi-eva-kibol-lesz-szenvedelybeteg/>. <https://lelekbenotthon.hu/2016/03/komaromi-eva-kibol-lesz-szenvedelybeteg/>, Lélekben otthon, <https://lelekbenotthon.hu>
- NEGREA, Vidia: (2017. február) *Országos Iskolapszichológiai Módszertani Bázis*. Forrás: Resztorativ technika használata a krízishelyzet kezelésére: http://iskolapszichologiai-modszer-tani-bazis.elte.hu/wp-content/uploads/2017/03/Kr%C3%ADzisenresztorat%C3%ADvtechnika_NegreaVidia.pdf
- NEGREA, Vidia: (2019) *A XXIV. Községi pszichiátriai, addiktológiai és mentálhigiénés konferencia — Társadalmi mentális, társadalmi prevenció, mentális egyensúly.*, (old.: 1–9. oldal).
- GÖNCZÖL, Katalin: (2010) *A helyreállító igazságszolgáltatás európai jó gyakorlatai a büntetési eljárásban*. (old.: 2–257.). Eötvös Loránd Tudományegyetem: https://tettprogram.hu/sites/default/files/uploads/bm/RJ_HUN.pdf
- TÓTH, Ida: (2019. 11.) *Transzgenerációs átok*. <https://magyarnemzet.hu/lugas-rovat/2019/11/transzgeneracios-atok>
- WILLIAMS, Annie: (2019). Family support services delivered using a restorative approach: A framework for relationship and strengths-based whole-family practice. *Child & Family Social Work*, 555–564. <https://doi.org/10.1111/cfs.12636>